

Örebro kommun
tina.ottosson@orebro.se

2023-11-17
Dnr 2023:1358

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisningens
kvalitet i gymnasieskolans yrkesämne
skogsmaskiner vid Karolinska gymnasiet i
Örebro kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Karolinska gymnasiet i Örebro kommun avseende undervisningens kvalitet i gymnasieskolans yrkesämne skogsmaskiner.

Granskningens syfte är att granska om elever på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av om elever på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Karolinska gymnasiet den 4 oktober 2023. Besöket genomfördes av utredarna Anna-Carin Kostic och Sylvia Lindqvist.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En lektionsobservation
- En gruppintervju med elever
- En gruppintervju med yrkeslärare och instruktör
- Två intervjuer med apl-handledare
- En intervju med rektor och utvecklingsledare
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2024.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i yrkesämnet skogsmaskiner i flera delar utformas för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande, men att utvecklingsområde finns.

Undervisningens innehåll

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Undervisningens form

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- integrera ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Rektorn behöver därför inleda ett utvecklingsarbete inom området.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 10 maj 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:1358) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i yrkesämnet skogsmaskiner i flera delar utformas för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande, men att utvecklingsområde finns.

Granskningen av undervisningens innehåll visar att arbetsuppgifterna ger eleverna förutsättningar att utveckla specifika yrkeskunskaper. Eleverna får möjligheter att öva på autentiska situationer och undervisningen förbereder eleverna för det arbetsplatsförlagda lärandet (apl) och ett kommande arbetsliv. Undervisningen tar även hänsyn till elevernas kunskapsutveckling under apl samt ger eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Granskningen av undervisningens form visar att undervisningen är varierad, strukturerad och knyter ihop teori och praktik på ett sätt som gör att olika perspektiv på yrkesutbildningen vävs ihop. Undervisningen tar hänsyn till elevernas behov och förutsättningar och eleverna får möjlighet att reflektera över sitt lärande. Jämställdhetsfrågor kopplade till yrket tas däremot inte upp i undervisningen.

Granskningen av undervisning om och för hållbar utveckling visar att lärarna tar upp frågor kring hållbar utveckling och att hållbarhet ingår i såväl teori som elevernas praktiska övningar. Eleverna får möta en undervisning som ger dem förutsättningar att utveckla en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet samt verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor.

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

Undervisningens innehåll

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningens innehåll ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att elevernas arbetsuppgifter är autentiska och relevanta, och ger förutsättningar att utveckla specifika yrkeskunskaper. I bedömningen ingår att arbetsuppgifterna ger eleverna förutsättningar att hantera processer och situationer de kan möta i ett framtida yrkesliv och att det finns ett samband mellan skolförlagd och arbetsplatsförlagd undervisning. Genom undervisningen får också eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Motivering till bedömningen

Arbetsuppgifterna ger eleverna förutsättningar att utveckla specifika yrkeskunskaper

Granskningen visar att eleverna får använda teknisk utrustning och att undervisningen utformas så att eleverna får öva på arbetsuppgifter de kommer att möta i yrkeslivet.

Såväl lärare som elever beskriver i intervjuer att eleverna får använda exempelvis skotare och skördare och att eleverna får utföra service och underhåll samt enklare reparationer av den tekniska utrustningen. Vid en rundvandring på skolan visar lärarna en lektionssal där det finns fyra simulatorer som eleverna använder från år 1 för att öva på att köra skogsmaskiner. På skolan finns även ett antal utrymmen med utrustning och maskiner, såsom ett röjsågsrum, ett skogsmaterialrum och en lokal för att fila och serva motorsågar. Det finns även en skotare och en skördare på skolan, samt en övningshall för serviceteknik där eleverna får lära sig att exempelvis byta slang och batterier samt genomföra service.

Lärarna beskriver att skolan har 500 hektar mark där eleverna får träna på bland annat gallring, manuell motorsågsörning och plantering. Vidare har kommunen avtal med en stor skogsägare från vilken skolan tilldelas olika områden med tillhörande trakttdirektiv att använda i undervisningen. Trakttdirektivet är elevernas arbetsbeskrivning, förklarar lärarna. Innan trakttdirektivet kommer går lärarna igenom med eleverna hur ett sådant kan se ut och när det kommer går lärarna noggrant igenom det faktiska trakttdirektivet med eleverna. På trakttdirektivet står även traktens koordinater ifall något skulle hända, förklarar lärarna, och eleverna måste av säkerhetsskäl lära sig att agera om det skulle hända en olycka. Lärarna uppger i intervju att de har förutsättningar för att genomföra det som behövs enligt utbildningens mål, och att undervisningen är så nära verkligheten som det bara går.

Frågor om säkerhet, skyddsutrustning och ergonomi tas enligt lärarna och eleverna upp såväl under teoripass och vid praktisk övning. Eleverna beskriver att de alltid gör en säkerhetskontroll av maskinen innan de börjar köra. Eleverna ger även exempel på andra säkerhetsåtgärder såsom att de alltid har väst och skor med stålhätta samt att de måste hålla avstånd från maskinerna. Eleverna håller kontakt med varandra och med lärare genom att prata i walkie- talkie, där alla hör vad någon säger.

Planeringen av uppgifter i undervisningen tar hänsyn till vilka arbetsuppgifter eleverna gör under apl

Granskningen visar att planeringen av uppgifter i undervisningen förbereder eleverna för arbetsuppgifter de möter under apl och ett kommande arbetsliv och att det finns former för att följa upp elevernas kunskapsutveckling under apl.

Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att eleverna får träna på arbetsuppgifter som kan vara relevanta på arbetsplatsen. Eleverna förbereds inför sina apl-perioder genom att lärarna går igenom kunskaper som eleverna behöver ha med till apl-platsen för att där ytterligare utveckla dem tillsammans med apl-handledarna. Lärarna går även igenom vad som gäller på en arbetsplats samt jobbar med eleverna på förmågor som är viktiga inför apl och kommande arbetsliv. Enligt lärarna behöver eleverna exempelvis jobba upp en viss grad av självständighet och eleverna uppger att lärarna förbereder dem genom att peka på elevernas ansvar att saker blir utförda på arbetsplatsen.

Eleverna beskriver även att de får med sig uppgifter från skolan där det ingår att löpande reflektera kring vad de har lärt sig under apl. Uppgifterna skickas till läraren via en digital plattform, genom vilken eleverna även har löpande kontakt med läraren. Elevernas reflektioner kring sitt lärande under apl sker enligt lärarna även då lärarna besöker eleverna på apl-platserna. Både elever, lärare och handledare beskriver att lärarna åker ut flera gånger till arbetsplatserna för att stämma av hur det går och hur arbetsplatsen fungerar för eleverna och att lärarna har tät kontakt med handledarna, såväl via telefon som under besök.

Av inskickad dokumentation framgår att handledarna inför apl-perioden får skriftlig information kring handledaruppdraget och arbetsmiljö. Lärarna beskriver att de har ett nytt digitalt system i form av en app där handledarna kan lägga in närvaro och fylla i bedömningsmatriser kring elevernas lärande som lärarna kan följa. Av intervju med lärarna framgår att eleverna får möjlighet att använda de kunskaper de förvärvat då de kommer tillbaka till skolan efter apl-perioden i år 2. Det handlar då mest om motorsåg, manuell röjning och plantering.

Undervisningen ger eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk

Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete med att ge eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Såväl lärare som elever uttrycker i intervjuer att lärarna både använder och förklarar facktermer. En elev ger som exempel att de nyligen lärt sig alla delar kring krananvändning genom att arbeta med ett papper med pilar till de olika orden. Lärarna beskriver att de använder begreppen i undervisningen och att eleverna sedan använder begreppen då de ska kommunicera i undervisningen och ute på företagen. Som exempel beskriver en elev att läraren under dagens praktiska

lektion stämde av om eleven kunde olika förkortningar som eleverna behöver kunna.

Undervisningens form

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningens form ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att den är varierad och strukturerad och en tydlig koppling mellan teori och praktik. Det finns en röd tråd mellan undervisningen i skolan och det arbetsplatsförlagda lärandet. I undervisningen tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar för att nå ett gott yrkeskunnande. Eleverna görs kontinuerligt delaktiga och ges utrymme för reflektion. Jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen, inklusive i samband med apl.

Motivering till bedömningen

Undervisningen är varierad, och teori och praktik kopplas ihop i undervisningen

Granskningen visar att undervisningen är varierad, strukturerad och innehåller olika arbetsuppgifter som omfattar både teori och praktik.

Lärarna beskriver i intervju att undervisningen är uppbyggd enligt en struktur där eleverna först har teori i sal och därefter går ut och arbetar praktiskt i verkstaden. Lärarna ger exempel på en strukturerad arbetsprogression där de först går igenom uppgifter i simulatorn med eleverna, varefter eleverna får köra kran på skolan och slutligen i skogen. Samma arbetssätt gäller för traktdirektiv, som lärarna går igenom med eleverna i sal innan de går ut med eleverna och arbetar efter direktivet i skogen.

Lärarna menar att eleverna ofta lär sig mer då de varierar mellan olika aktiviteter, exempelvis genom att arbeta i simulator några timmar och därefter gå ut i verkstaden. Enligt lärarna blir det variation i det praktiska arbetet genom att eleverna får utföra olika arbetsuppgifter, såsom att köra skördare enligt ett rullande schema och avbryta körningen för att tanka maskinerna. Eleverna uppger att de även får utföra viss service på maskinerna.

Variation skapas även genom att läraren avbryter de praktiska övningarna för att ge instruktioner. Lärarna beskriver att de ibland går igenom teori med eleverna då de är ute i skogen, där alla kurser går in i de uppgifter eleverna utför. Lärarna uppmärksammar också att både teori och praktik rör samma objekt, exempelvis trakt och underhåll av maskiner. Dessutom ger alltid lärarna återkoppling på de uppgifter eleverna praktiskt har utfört i skogen och kopplar dem till teoretiska kunskaper. Detta framkom också vid den lektionsobservation som Skolinspektionens utredare genomförde, då eleverna fick avbryta körningen i maskin för att komma ut och reflektera över dagens arbete tillsammans med lärarna, som i samtalet kopplade elevernas reflektioner till teori.

Under den observerade lektionen fick elever i en skotare även sortera en trave stockar, varav vissa var sotskadade. Enligt lärarna hade de tidigare teoretiskt gått igenom hur sotskadat trä ser ut och varför det inte kan användas. Under arbetets gång visade eleverna upp vissa stockar för läraren och pratade om dess användbarhet via walkie-talkie.

Undervisningen tar hänsyn till elevernas behov och förutsättningar

Granskningen visar att lärarna lägger upp undervisningen i stort på samma sätt för eleverna men att de gör anpassningar utifrån olika elevers behov och förutsättningar.

Eleverna berättar i intervju att de får stöd och individuell hjälp om läraren märker att de har problem med något. Detta sker främst genom att läraren visar och förklarar för eleven hur hen kan hantera olika situationer. Enligt lärarna har alla elever möjlighet att från utbildningen få med sig de kunskaper de behöver i arbetslivet, men lärarna beskriver att de får arbeta mer med vissa elever för att de ska få med sig dessa kunskaper. Lärarna beskriver att de har individuella samtal för att stötta eleverna och för att stämma av vilka kunskaper de har. Ibland kan elever som ännu inte är klara för att exempelvis ta svårare träd med skördare få vänta med det. Såväl rektorn som lärarna förklarar att om en elev inte bedöms ha de kunskaper som hen behöver för att gå ut på apl kan eleven efter samtal med lärare få vara kvar på skolan en tid.

Av intervju med lärare framgår att elever som lär sig snabbt kan få egna uppgifter, såsom att arbeta på ett svårare område där eleven får lösa situationen genom att bedöma underlaget och finna en väg. Av intervju med rektorn framgår att eleverna även kan övergå från att köra skotare till att köra skördare i simulator eller maskin, alternativt köra mer självständigt vid vissa tillfällen.

Jämställdhetsfrågor med koppling till yrkeskultur tas inte upp i undervisningen

Granskningen visar att ett jämställdhetsperspektiv med fokus på yrkeskultur inte är integrerat i undervisningen.

Enligt lärarna har det varit en mansdominerad bransch med jargong i skogen, men detta är inte något som lärarna har tagit upp i undervisningen. Lärarna berättar vidare att de inte pratar om normer relaterade till kön som eleverna kan möta exempelvis på apl, men att de inte heller hört att elever av ett visst kön fått problem under apl eller att de märkt någon skillnad på behandling av kvinnor och män i klasserna. Såväl lärare som rektorn uttrycker att kvinnor och män behandlas lika i utbildningen och att det inte finns något på skolan som skulle begränsa elevernas lärande utifrån kön.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Här bedöms i vilken utsträckning undervisning om och för hållbar utveckling ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att den är utformad för att ge eleverna en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet. Undervisningen ger också verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor som är av vikt för yrkeskunnandet. I undervisningen finns genomgående ett hållbarhetsperspektiv som förbereder eleverna för att kunna göra självständiga och reflekterade val i det framtida yrkeslivet.

Motivering till bedömningen

Undervisningen ger eleverna förutsättningar att utveckla en fördjupad förståelse för hållbarhetsfrågor

Granskningen visar att eleverna får möta en undervisning där de får förutsättningar att utveckla en förståelse för hållbar utveckling och att de får lösa arbetsuppgifter relaterade till hållbarhet.

Av intervju med lärare framgår att de pratar med eleverna om de höga miljökrav som sätts för certifiering inom skogsbruk. Till exempel tar lärarna upp att man måste lämna några träd på ett hygge, hur och när man bygger en bro och vad som händer om man inte gör det. Under den observerade lektionen framkom att skogsbolaget på en trakt hade frångått delar av detta, vilket lärare och elever hade diskuterat och tagit upp konsekvenser av. Av intervjuer med såväl lärare som apl-handledare framgår att de ofta reflekterar med eleverna kring vilka val som görs eller kan göras i olika situationer i skogen.

Lärarna beskriver att de olika aspekterna av yrkeskunnandet vävs ihop i skogen, och att de där reflekterar över olika aspekter av hållbarhet tillsammans med eleverna. Såväl lärare som elever och apl-handledare beskriver att de är noga med säkerhet, ergonomi och arbetsmiljö. Av intervju med såväl lärare som elever framgår att de hela tiden arbetar med hur de kan minimera risker vid körning. Eleverna beskriver dessutom att lärarna ofta förklarar hur eleverna på ett säkert sätt ska bete sig runt maskinerna och hur de på ett ergonomiskt sätt ska ta sig in i och ut ur dem.

Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att de i undervisningen även arbetar utifrån ekonomiska aspekter. Enligt lärarna utgår de från traktuppdragets kalkyl som de går igenom med eleverna. Eleverna ger exempel på att de själva tagit fram en kalkyl på en skogsmaskins livslängd och på hur maskinen ska köras så effektivt som möjligt. Detta kopplades till såväl ekonomi som miljö, bland annat genom att eleverna räknade på bränsleförbrukning.

I intervju uppger lärarna även att de arbetar för att eleverna ska fungera socialt på arbetsplatsen. De tar då upp hur man beter sig mot varandra och mot kollegor samt vilket språk som är lämpligt att använda.

Identifierat utvecklingsområde

Undervisningens innehåll

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom det granskade området.

Undervisnings form

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

- integrera ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Av läroplanen framgår att lärare ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val.¹ Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.² Skolans demokratiuppdrag innebär bland annat att stärka elevernas kunskaper om makt och inflytande och tydliggöra att alla elever ska ha likvärdigt utrymme, i skolan, arbetslivet och i samhället i stort. Betydelsen av ett jämställdhetsperspektiv i yrkesrollen lyfts i Skolverkets stödmaterial nedan.

Regeringens övergripande mål för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.³ För skogsnäringen innebär det till exempel att kvinnor och män ska ha lika förutsättningar att utbilda sig och arbeta inom skogssektorn samt vara aktiva skogsägare.⁴

Av granskningen framgår att ett jämställdhetsperspektiv inte integreras i undervisningen. Genom att i större utsträckning reflektera över och diskutera jämställdhetsfrågor kopplade till exempelvis yrkeskulturen i branschen med eleverna, kan undervisningen förbereda eleverna för deras kommande yrkesliv.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att utveckla undervisningen så att ett jämställdhetsperspektiv integreras. Exempelvis kan lärare och elever i undervisningen och inför apl diskutera hur normer och

¹ Lgy 11, avsnitt 2.1, Kunskaper, Riktlinjer.

² Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.

³ Sveriges jämställdhetspolitiska mål [Mål för jämställdhet - Regeringen.se](#)

⁴ Skogsstyrelsen (2023) [17 vägar till en mer jämställd skogssektor. Rapport från regeringsuppdraget "Genomförande av åtgärder för en jämställd skogsnäring" \(skogsstyrelsen.se\)](#)

föreställningar om kön kan ta sig uttryck och påverka arbetsmiljön och yrkeskulturen. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) och [Jämställdhet i apl - Skolverket](#).

Undervisningens om och för hållbar utveckling

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom det granskade området.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Tilda Lindell, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Sylvia Lindqvist. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Anna-Carin Kostic och Ewa Mölleryd deltagit.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningens frågeställning:

- I vilken utsträckning utformas undervisningen i yrkesämnet för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande?

Granskningens kvalitetskriterier:

Undervisningens innehåll

Uppgifter i undervisningen är autentiska och relevanta och ger förutsättningar för att utveckla specifika yrkeskunskaper. Uppgifter i undervisningen ger eleverna förutsättningar att hantera arbetsprocesser och situationer som de kan möta i ett framtida yrkes liv. Planeringen av uppgifter i undervisningen görs med hänsyn till vilka arbetsuppgifter eleverna utför under apl. Genom undervisningen ges eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Undervisningens form

Undervisningen är varierad och strukturerad. Undervisningen har en tydlig integrering mellan teori och praktik samt mellan undervisningen i skolan och det arbetsplatsförlagda lärandet. I undervisningen tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar för att nå ett gott yrkeskunnande. Eleverna görs kontinuerligt delaktiga och ges utrymme för reflektion i undervisningen. Jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen, inklusive i samband med apl.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Undervisningen utformas för att ge eleverna en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet, samt verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor som är av vikt för yrkeskunnandet. I undervisningen anläggs kontinuerligt hållbarhetsperspektiv på ett sätt som förbereder eleverna för att kunna göra självständiga och reflekterade val i det framtida yrkeslivet.

Bilaga 2: Författningsstöd

Enligt skollagen 2010:800 ska utbildningen i gymnasieskolan utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en bas för rekrytering till högskolesektorn.⁵ Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.⁶ Yrkesprogrammen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.⁷ Av gymnasieförordningen framgår att arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor.⁸

I läroplanen anges att det är skolans ansvar att varje elev på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen, som innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet.⁹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁰ Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.¹¹

Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Rektorn har som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna ett ansvar för skolans resultat och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att den organiseras så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet. Att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹²

Av läroplanen framgår vidare att läraren i undervisningen ska skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande samt utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång. Läraren ska också stimulera, handleda och stödja eleven samt i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och

⁵ 15 kap. 3 § skollagen (2010:800).

⁶ 16 kap. 3 § skollagen.

⁷ 16 kap. 16 § skollagen.

⁸ 4 kap. 12 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁹ Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11), avsnitt 2.1 Kunskaper, Mål.

¹⁰ 2 kap. 9 § skollagen

¹¹ 3 kap. 14 § skollagen

¹² 4 kap. 4 § skollagen, Lgy 11, avsnitt 2.6, Rektorns ansvar

annan forskning. Vidare ska lärare synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val.¹³ Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.¹⁴

I läroplanen framgår att eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att "observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling".¹⁵ Vidare återfinns i examensmålen för Naturbruksprogrammet och Restaurang- och livsmedelsprogrammet skrivningar kring hållbar utveckling. I examensmålen för Restaurang- och livsmedelsprogrammet framgår att utbildningen ska leda till en fördjupad förståelse av de etiska frågor som livsmedelshantering, försäljning och hållbar utveckling ställer. De etiska frågeställningarna ska även omfatta de tidigare stegen i produktionskedjan, som djurhållning, odling, transport och förädling. Av examensmålen för Naturbruksprogrammet framgår bland annat följande. Att bruka naturen på ett sätt som främjar hållbar utveckling och vårdar ekosystemen ställer krav på såväl biologiska och ekologiska som tekniska och ekonomiska kunskaper. Utbildningen ska utveckla elevernas förståelse av naturens mångfald och hur olika verksamheter använder och påverkar naturen och biologiska processer. I detta ingår också kunskaper om olika energiformer och om energiomsättning. Utbildningen ska ge eleverna möjligheter att kritiskt granska och reflektera över hur vi kan bruka naturen för en hållbar utveckling.¹⁶ I ämnesplanerna för ämnena skogsmaskiner¹⁷ respektive bageri- och konditorikunskap¹⁸ finns en beskrivning av ämnet som helhet, ämnets syfte med målpunkter, och en beskrivning av de kurser som ingår i ämnet. För varje kurs finns centralt innehåll och betygskriterier.

¹³ Lgy 11, avsnitt 2.1, Kunskaper, Riktlinjer.

¹⁴ Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.

¹⁵ Lgy11, avsnitt 2.1 Kunskaper, Mål.

¹⁶ Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program med bilaga. Enligt 1 § ska de examensmål som framgår av bilagan till förordningen gälla för gymnasieskolans nationella program. Dessa mål gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

¹⁷ Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet skogsmaskiner i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2014:69).

¹⁸ Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet bageri- och konditorikunskap i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2010:64).